



GÖTEBORGS UNIVERSITET

Pedagogers användande av populärmusik.

En kvalitativ studie av hur pedagoger använder populärmusik som ett pedagogisk redskap.

Katerine Arvidsson

Valbone Bardhi

Mei Yung Wang

Inriktning/specialisering/LAU390

Handledare: Ingela Tägil

Examinator: Serena Sabatini

Rapportnummer: VT14-1120-13

ABSTRAKT

Examensarbete inom Lärarprogrammet LP01

Titel: Pedagogers användande av populärmusik. En kvalitativ studie av hur pedagoger använder populärmusik som ett pedagogisk redskap.

Författare: Katerine Arvidsson, Valbone Bardhi och Mei Yung Wang

Termin och år: Vårterminen 2014

Kursansvarig institution: För LAU390: Institutionen för kulturvetenskap

Handledare: Ingela Tägil

Examinator: Serena Sabatini

Rapportnummer: VT14-1120-13

Nyckelord: Populärkultur, populärmusik, musik, sociokulturella perspektivet, samspel, social praktik, samarbete, interaktion, ZPD, artefakter, mediering, appropriering, situerat lärande, identitetsskapande, musikens betydelse, populärmusik i förskolan, populärmusik i skolan m.fl

Sammanfattning:

Vårt syfte med den här studien är att undersöka hur populärmusik används i förskolan och skolan. Vår huvudfråga är främst att ta reda på vilket sätt våra informanter anser att populärmusik är ett bra redskap i deras verksamhet. Vi har genomfört en kvalitativ studie där vi använt oss av intervjuer som metod. Vi genomförde fem intervjuer med pedagoger från fyra olika verksamheter. Våra informanter arbetar inom förskola och grundskolan i åldrarna ett till fem år, åk 3 och åk 8. Undersökningen visade att de fyra verksamheterna tog tillvara elevernas intresse för populärmusik på skilda sätt. I förskolan förekom det populärmusik men oftast på pedagogernas premisser. I skolan däremot skedde användandet av populärmusik med en pedagogisk tanke bakom. I vår analys, diskussion och slutsats har vi tagit fasta på vilken barnsyn pedagogerna har, hur populärmusik med framgång kan användas som ett verktyg samt att vi problematisera pedagogernas roll. Vi kom fram till att pedagogernas personliga intresse och engagemang är avgörande för barns skilda möjligheter att få använda populärmusik som ett verktyg i deras lärprocesser.

FÖRORD

Vi är tre studenter som har skrivit den här C-uppsatsen. Under höstterminen 2013 läste vi kursen LAU225. Under den kursen skrev vi en B-uppsats tillsammans som handlade om elevers populärmusikaliska intressen. Arbetet tilldelades titeln *Populärmusik-om elevers musikvanor och musikintresse*. Vi blev jättenöjda med det arbetet och tyckte att ämnet vi valt tilltalade oss. Vidare ansåg vi att det var mycket intressant och givande att forska om elevers musikintressen och musikerfarenheter. All fokus låg på eleverna under det arbetet. Anledningen till att vi valde att utöka vårt tidigare arbete är att vi själva brinner för musik på olika sätt och utövar det på fritiden. Musik har varit en viktig del i våra liv och har gett oss en identitet. Vi ville gå vidare i ämnet men denna gång var fokus på pedagogerna och att undersöka deras syn och användning av populärmusik i den dagliga verksamheten i förskolan och skolan.

Vi vill tacka följande personer som har varit till stor hjälp under tiden vi arbetat med detta examensarbete. Först och främst vår handledare Ingela Tägil som har stöttat oss genom hela arbetet och besvarat de frågor och funderingar vi haft. Hon har dessutom gett oss massor med tips, idéer och tankar på hur vi kunnat förbättra arbetet. Vi vill också tacka våra fem informanter - utan er skulle detta arbete inte vara möjligt. Våra stöttande och kärleksfulla familjer som har ställt upp och hjälpt oss korrekturläsa vårt arbete och sist men inte minst, oss själva för vi har lyckat skriva ännu ett arbete ihop.

Tusen tack alla inblandade!

Mvh Katerine Arvidsson, Valbone Bardhi och Mei Yung Wang

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	s.6
Styrdokument	s.6
Grundskolans kursplan i musik	s.6
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	s.7
Syfte	s.7
Frågeställningar	s.7
TEORETISK ANKNYTNING	s.7
Sociokulturella perspektivet	s.7
Lärarens/vuxnas roll	s.8
Social praktik	s.8
Centrala begrepp	s.9
ZPD-proximala utvecklingszonen	s.9
Situerat lärande	s.9
Mediering och appropriering	s.9
Artefakter-medierande redskap	s.10
Populärkultur och populärmusik	s.10
TIDIGARE FORSKNING	s.11
Barn och elevers identitetsskapande	s.11
Musikens betydelse	s.11
Populärmusik i förskolan	s.13
Bygga relationer genom musik	s.13
Musik som kommunicerande redskap	s.13
Vad ger musik?	s.14
Populärmusik i skolan	s.14
Populärmusik i samband med skolan	s.14
Rytm under skoltid	s.14
Dagens populärmusik bland elever i skolan	s.14
METOD OCH MATERIAL	s.16
Datainsamlingsmetod och material	s.16
Urval och undersökningsgrupp	s.16
Forskningsetik	s.16
Praktiskt tillvägagångsätt	s.17
Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet	s.17
RESULTATREDOVISNING	s.18
Presentation av informanterna	s.18

Petra 48 år	s.18
Margareta 56 år	s.18
Ann-Marie 58 år	s.18
Siv 35 år	s.18
Olle 34 år	s.18
Resultatpresentaion	s.19
Tema 1: syfte med populärmusik	s.19
Tema 2: användning av populärmusik	s.20
Tema 3: verktyg som brukas	s.21
Resultatanalys	s.21
Analys tema 1: syfte med populärmusik	s.21
Analys tema 2: användning av populärmusik	s.24
Analys tema 3: verktyg som brukas	s.26
SLUTDISKUSSION	s.27
Resultatdiskussion	s.27
Del 1	s.27
Diskussion om tema 1	s.27
Diskussion om tema 2	s.28
Diskussion om tema 3	s.28
Del 2	s.29
Diskussion om förskolan 1-3 år	s.29
Diskussion om förskolan 3-5 år	s.29
Diskussion om skolan åk 3	s.29
Diskussion om skolan åk 8	s.29
Del 3	s.30
Diskussion om skillnader i förskolan	s.30
Diskussion om skillnader i skolan	s.31
Diskussion om skillnader i förskolan och skolan	s.31
Slutsatser	s.32
Vidare forskning	s.33
KÄLLFÖRTECKNING	s.34
BILAGA 1 Intervjufrågor	s.36
BILAGA 2 Modell ZPD-proximala utvecklingszonen	s.37

INLEDNING

Musiken har en stor innebörd och påverkan på människors liv på olika sätt. Det är en viktig del i människans utveckling och vardag. Genom musik kan man uttrycka vem man är och skapa sig en identitet. Dessutom kan vi via musiken kommunicera med andra människor från olika nationer, kulturer och länder. Mötet med musik sker dagligen i vårt samhälle, den berör oss och väcker känslor. Det är en form av ett emotionellt, kulturellt och konstnärligt uttryck. Ämnet musik är så pass brett att vi har valt att fokusera på genren populärmusik som identitetsskapande verktyg hos barn och ungdomar. Vi har erfarenheter av att barn använder sig av populärmusik i sitt identitetsskapande och därmed vill vi fördjupa våra kunskaper om ämnet. I den här uppsatsen vill vi undersöka pedagogers syn på populärmusik och hur de förhåller sig till populärmusik i den dagliga verksamheten i förskolan och skolan. Vi har intervjuat pedagoger och lärare som arbetar i både förskola där barnen är mellan ett till fem år och skola där eleverna går i åk tre och åk åtta.

Vi som skriver den här C-uppsatsen är tre lärarstudenter från Göteborgs universitet. Vi läser till lärare i tidiga åldrar vilket innefattar förskola, förskoleklass, grundskolans tidigare år åk 1-2 och fritidshem. Vi har läst BAUN (barn och ungas uppväxtvillkor och erfarenhetsvärldar) som inriktning. Våra specialiseringar ser dock lite olika ut. Det är specialpedagogik, skapande och bild. Vi anser att musik tillför lust och glädje till människan, och därmed bör musiken användas som en metod för barns utveckling och lärande. På så sätt blir lärandet mer lustfyllt. Åsa Bergman menar att musik finns närvarande i varje barns liv, men att den delen av deras livsvärld inte tas tillvara i förskolan eller skolan (Bergman, 2009:66).

Styrdokument

I Lgr 11 står det att skolväsendet: ”ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära” (Skolverket 2011A:2). Det står liknande i förskolans styrdokument Lpfö 98. Vi vill ta reda på i vilken utsträckning pedagoger använder just populärmusik för att uppnå läroplanernas mål, det vill säga att göra lärandet mer lustfyllt för barnen. Vidare läser vi att språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade (a.a. s.4). Genom musiken skapar många människor sin identitet (a.a., s.100). Enligt en gammal traditionell syn kan vissa musikaliska genrer påverka oss negativt. Längre har populärmusik klassats som ”dålig musik”, som har negativ påverkan på barn och ungdomar. Vi tror istället att populärmusik kan användas som positivt redskap för barns inlärningsprocess. Därför vill vi undersöka hur pedagoger ser på barn, populärmusik, identitetsskapande och läroprocesser. ”I skolarbetet ska de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas” (a.a. s.6). I läroplanen läser vi att, ”de ska få prova och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet” (a.a. s.6). Vi upplever att i förskolan och skolan fokuserar mer på teoretiska ämnen som matte, svenska, so och no, och att de estetiska ämnena hamnar i skymundan. De ämnen som blir lidande och som det dras ner på, är således de praktiska ämnena som musik, bild och idrott.

Grundskolans kursplan i musik

Enligt Skolverkets kursplan för årskurs ett till tre läser vi ”musik finns i alla kulturer och berör oss människor såväl kroppsligt som tanke och känslomässigt” (Skolverket 2011B:100). Musiken har olika funktioner och betyder olika saker för var och en av oss. Den är också en viktig del i människans sociala gemenskap och kan påverka individens identitetsutveckling. Det står även att musikundervisningen ska ge förutsättningar att utveckla en musikalisk lyhördhet som gör det möjligt att samarbeta med andra (a.a.).

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syfte

Vårt syfte med arbetet är att undersöka hur pedagoger arbetar med populärmusik i förskola och skolan och att ta reda på hur populärmusik kan användas för att motivera barnen att ta till sig teoretiska kunskaper. Vi vill ta reda på om populärmusik används aktivt av pedagoger med tydliga lärande mål. Dessutom vill vi undersöka hur populärmusik kan utvecklas till ett ämne som får fokus i verksamheten och vilka redskap som används.

Frågeställningar:

1. Anser våra informanter att populärmusik är ett bra redskap i deras verksamhet?
2. Hur ofta används populärmusik i verksamheten?
3. Vad är det för verktyg som brukas?

TEORETISK ANKNYTNING

I detta kapitel presenterar vi de teorier som ligger till grund för arbetet samt det perspektiv som vi har valt att använda oss av när vi tolkat vårt empiriska material. Först presenteras det sociokulturella perspektivets bakgrund och viktiga begrepp inom teorin, lärandets roll och social praktik. Därefter presenteras centrala begrepp för arbetet.

Sociokulturella perspektivet

Vi har utgått från ett sociokulturellt perspektiv där samspel och interaktion med andra är betydande för barns fortsatta utveckling och kunskapsinhämtande. Det är viktigt att betona pedagogernas närvaro i barns samlärande (Williams, 2006:27). Bara för att barn lär av varandra innebär inte att vuxna inte behövs. Pedagogerna har en viktig uppgift i att göra barn uppmärksamma på att i en barngrupp finns en mångfald av idéer och tankar om samma fenomen. Med barns samlärande står för något mer än bara samverkan och samarbete. Williams beskriver att begreppet innefattar lärande mellan olika människor, mellan individ och kollektiv, inom och mellan miljöer och diskurser och kulturer och det berikas av kulturell mångfald (Williams, 2006:25).

Lev S Vygotskij (1896-1934) blev stilbildande för forskning inom pedagogiska fältet. Enligt Vygotskijs finns tre centrala huvudpunkter med den nya psykologin:

- att människans livsvillkor påverkar vårt sätt att tänka
- att bruket av redskap kan hjälpa människan att förbättra sina levnadsvillkor
- att de kollektiva processerna är viktiga eftersom vi kan nå längre genom att hålla ihop och samarbeta (Sträng och Persson, 2003:20).

Många forskare har vidareutvecklat Vygotskijs tankar om människans lärande. En av dem är den svenske professorn i pedagogisk psykologi vid Göteborgs universitet Roger Säljö (Säljö,

2000:10). Säljö menar att ett sociokulturellt perspektiv handlar om interaktion mellan deltagande aktörer och det är genom kommunikation som sociokulturella resurser skapas och förs vidare. Dialogen är därmed en länk mellan det inre tänkandet och den yttre kommunikationen. Hur vi lär är därför en fråga om hur vi ”tillägnar oss de resurser för att tänka och utföra praktiska projekt som delar av vår kultur och vår omgivning” (a.a., s.21).

Williams menar att huvudtemat i Vygotskijs teorier är betydelsen av kulturen och den sociala interaktionen för människas emotionella, intellektuella och övriga utveckling (Williams, 2006:40). Hon menar att socialt samspel är den viktigaste drivkraften i barns utveckling, och utgår från att lärande och utveckling står i relation till varandra från barnets första levnadsdag. Vidare menar Williams att de centrala delarna i Vygotskijs teori är tanken om att barn handleds av vuxna eller kunniga vänner vilket leder till de bästa förutsättningar för lärandet. Vygotskij betonar att mycket av det vi lär oss, lär vi oss av andra (a.a., s.40).

Lärarens-/vuxnas roll

Vygotskijs teorier utgick från att lärandet inte var en uteslutande individuell process, utan snarare handlade om processer i den lärandes samspel med omgivningen. Inläring sker i en tolkningsprocess av verkligheten genom individens intryck och erfarenheter. Lärarens roll i samspelet är att övervaka processen och koppla samman nya kunskaper med det som barnen redan kan. Williams menar att inom det sociokulturella perspektivet anses barn få de bästa möjligheterna till lärande om de får handledning och stöttning av vuxna eller av mer kunniga barn (Williams, 2006:40).

Språkets betydelse ligger i fokus i kommunikation och socialt samspel med andra människor och främst då vuxna som kan ge barnen den draghjälp de behöver för att utvecklas vidare (Sträng och Persson, 2003:21). Gunn Imsen menar att det är oerhört viktigt att lärare samarbetar med varandra. Uppgifterna som finns i förskolan och skolan är för stora och svåra för att man skall kunna lösa dem ensam. Vidare anser Imsen att på en del skolor samarbetar lärare väldigt lite eftersom lärarna är ensamma i sina klasser medan på andra skolor arbetar lärarna i arbetslag och samarbetar både när det gäller planering, genomförande och utveckling av undervisningen (Imsen, 2000:20). Karsten Hundeides menar att det finns olika sociala kontakter mellan människor. Ett exempel kan vara att barn förväntar sig och kräver att föräldrarna ska sjunga godnattvisor när de ska gå och lägga sig. Barnen kräver (har rättigheter) och föräldrarna som ger (har plikter), men sångstunden innebär också en känslomässig upplevelse som ger barnet en känsla av trygghet och värme (Hundeides, 2006:49).

Social praktik

Genom socialt samspel i en gemensam problemlösningssituation kan strategier överföras från en kompis eller en vuxen till barnet som har större kunskap i ämnet. ”Nyckeln till socialt lärande är förmågan att imitera och utveckla sina högre mentala funktioner” (Williams, 2006:41). Barn lär tillsammans genom att kommunicera och imitera varandra. Imitationsprocessen syns tydligt i förskolan där barnen iakttar de äldre barnen och pedagoger och på detta sätt lär sig barnen i en social praktik. När vi har observerat barn som leker tillsammans på våra VFU-platser kan vi inte undgå att notera hur de hjälper och lär av varandra i olika situationer. Barnen vill vara tillsammans och skapa en kollektiv bas utifrån gemensamma erfarenheter och upplevelser. Att vara tillsammans med vänner har stort fokus i

barns värld eftersom mycket av det som barn anser är viktiga kunskaper är sådant som vi vuxna kanske inte fäster uppmärksamhet vid, eller inte uppfattar som nödvändiga lärdomar (Williams, 2006:17). Små som stora barn tycker om att lära av andra barn vilket innebär att vänner har en central roll för barns lärande och utveckling.

De handlingar som utförs när människor interagerar inom en viss kontext, som ett klassrum eller en musikal, utgör en social praktik (Davidsson m.fl 2007:78). Samspel och kommunikation är en förutsättning för lärandet och social kompetens utvecklas samtidigt som barn lär och utvecklas.

CENTRALA BEGREPP

ZPD-proximala utvecklingszonen

Utvecklingsprocessen ligger i fokus när interaktion och kommunikation är länkar för lärandet (Williams, 2006:88). Säljö menar att ”Vygotskij definierade denna utvecklingszon som avståndet mellan vad en individ kan prestera ensam och utan stöd å ena sidan, och vad man kan prestera under en vuxens ledning eller i samarbete med mer kapabla kamrater å den andra” (Säljö, 2000:120). Barn utför handlingar först med hjälp, därefter utan hjälp (Imsen, 2000:188). När vi vill ta reda på nivån på vad barnet förmår, måste vi därför först göra klart för oss vad vi anser att barnet skulle klara av med hjälp och stöd och vad vi anser att barnet kan klara av på egen hand. Skillnaden mellan dessa två ”nivåer” kallas för den proximala utvecklingszonen. Den pedagogiska utmaningen ligger i att utnyttja utvecklingszonen genom att stimulera barnet att arbeta aktivt tillsammans med andra och ge det hjälp och stöd på väg mot att klara uppgiften på egen hand (se bilaga 2 på modellen av ZPD) (a.a.).

Situerat lärande

Ett situerat lärande är kunskap som konstrueras i ett socialt sammanhang. Vi erhåller kunskap genom praktiska och teoretiska inlärningsaktiviteter och i samverkan med andra människor. Allt lärande är situerat och sker överallt, hela tiden (Dysthe, 1996:42-43). Ett exempel kan vara under en sångsamling eller en musiklektion. Lärarna försöker lära ut sångtexterna till barnen genom att repetera texterna och till slut kan barnen texterna utantill. Situerat lärande är barn och elever som deltar aktivt i ett socialt sammanhang, visserligen med reducerat ansvar, och vägledning av någon som kan yrket från grunden (Imsen, 2000:203). Vidare menar Williams att interaktion och kommunikation är centrala eftersom dessa ses som länkar för lärandet (Williams, 2000:48). Lärandet består av att hela människan befinner sig i ett sammanhang, där lärandet inte kan ses som skilt från det sammanhang där det utvecklas.

Mediering och appropriering

Begreppet mediering betyder förmedling genom språket och kommunikation (Dysthe, 1996:45). Lärare använder mediering i alla lärprocesser. Vi vill förmedla kunskap genom t.ex.

språket, sånger, texter eller bilder. En viktig del är kommunikation och interaktionen mellan människor. Barnen ska handledas av pedagogerna och den kunskap som barnen tar till sig blir mediering. Imsen vidareutvecklar begreppet och menar att alla språkliga tecken blandas in i förhållandet mellan stimulering och handling, ett S-R-sammanhang där hon skriver att stimulus och respons har ett direkt samband (Imsen, 2000:187). Genom appropriering gör man lärandet till sitt eget. Man blir herre över det och behärskar det. Man kan, man förstår, hanterar och använder den kunskapen man lärt sig på ett användbart och vettigt sätt (Dysthe, 1996:79). Enligt Säljö befinner sig människan i ständig utveckling och förändring. ”Vi har i varje situation möjlighet att ta över och ta till oss-appropriering- kunskaper från våra medmänniskor i samspelssituationer” (Säljö, 2000:119).

Artefakter- medierande redskap

Artefakter och medierande redskap består av alla typer av stöd i läroprocessen som penna, papper, sudd, datorer, böcker, projektor, smartboard, dokumentkamera, stereo, språket etc. (Dysthe, 1996:45-46). Vygotskij menar att den största och viktigaste artefakten är språket. Dysthe ser språket som ett redskap och ett hjälpmedel vilket ska hjälpa och skapa en förståelse för det som händer. Intellectuella och fysiska verktyg används av människan för att organisera och hantera vardagen. Intellectuella artefakter kan vara begrepp, instruktioner etc. som människan för vidare genom kommunikation. De fysiska artefakterna kan vara människokroppen, datorer, instrument, stereo, CD-spelare etc. (Säljö, 2000:74-80, Sträng m.fl., 2003:18-19).

Populärkultur och populärmusik

Kultur är enligt Simon Lindgren en pågående process, det vill säga något som skapas, produceras och konsumeras, så som teater och musik (Lindgren, 2005:30). Kultur är ett enormt stort begrepp som bland annat definieras som ett sätt att leva, ett beteendemönster. Barn kommer i kontakt med populärkultur via medier som datorn och TV. Med tidens gång har innebörden av begreppet kommit att handla om värderingar och smak hos folket (a.a., s.33).

Populärmusik är en musikalisk genrebeteckning som använts sedan 1800-talet som beteckning på en musikstil som är mer lättillgänglig än mer anspråksfull musik, så kallad konstmusik. Populärmusik brukar vanligtvis karakteriseras som motsats till ”seriös musik”. Dagens masslyssnarvanor har sin tyngdpunkt i igenkännandet. Den fundamentala principen bakom den är att göra något accepterat, genom att behöva upprepa det så ofta att det blir igenkänt (<http://www.ne.se/popularmusik>).

Populärmusiken är en del av barnen och elevernas liv i såväl skolan som på fritiden. Musiken där populärmusiken är inräknad en viktig del eftersom barnen och eleverna kan utveckla sin sociala förmåga med hjälp av musikaliska aktiviteter. Sociala skilda grupper har olika musiksmak. Musiken har en stark effekt då den kan stärka gruppsammanhållningen och gruppidentiteten (Theorell, 2009:7). Vidare menar Theorell att människor har sämre överlevnadsmöjligheter om de inte klara av att ingår i en gruppsammanhållning. Förmågan att ingå i ett musikaliskt sammanhang har historiskt sett varit viktig för att stärka sammanhållningen inom grupper (a.a., s.6). I skolan och förskolan är det viktigt att stärka

sammanhållningen samt känslan hos varje barn att de ingår i gruppen kan det vara av vikt att se till det populärkulturella sammanhang som barnen redan ingår i.

TIDIGARE FORSKNING

Under det här kapitlet redovisas den tidigare forskning som berör ämnet populärmusik i samband med identitetsskapande samt musikens betydelse i förskola och skola. Det kommer att diskuteras om barn och elevers identitetsskapande, musikens betydelse, populärmusik i förskolan och avslutningsvis populärmusik i skolan.

Barn och elevers identitetsskapande

Barn urskiljer flera aspekter, däribland musiken i formandet av sin egen identitet. Personliga erfarenheter spelar roll när barn tar till sig och tolkar ett musikstycke (Bergman, 2009:68). Bergman menar att valet av musik spelar in när människan skapar sig en identitet. Valet av musikgenre kan vara medvetet av barnet då han eller hon skapar sig en personlig identitet. För att kunna anpassa sig till gruppen som delar musikgenre kan det vara av vikt att inneha en del kunskap om den specifika genren.

Gruppidentitet är en anledning till att musiken är viktig i ett barns liv liksom musiken som bekräftande av känslor ett annat. Barn använder musik för att skapa samt bekräfta sina känslor. Valet av musik i identitetsskapandet är individuellt hos varje person och bör därmed inte begränsas eller bestämmas av någon annan. Känslorna som musiken representerar är även de personliga och skapade av personens livserfarenhet (a.a., s.69). Även ordet genre är upp till lyssnaren att avgöra samt i vilket fack musiken kommer hamna (a.a.). Bergman menar att det är problematiskt för barn och ungdomar att förklara varför de väljer att lyssna på en viss sorts musik just eftersom musiken kopplas till personens känslor. Att definiera och sätta ord på känslor kan vara svårt.

Med massmedias hjälp ges barn tillgång till musik från skilda länder och kulturer och därmed även olika gener. Musik från de olika kulturerna speglar människors livsstilar, och genom det ges barnen möjlighet att få kunskap samt känna samhörighet med dem. Barn och ungdomar skapar och utvecklar sin identitet genom förebilder. Genom massmedier och underhållningsprogram så som *Talang*, *Idol* och *Melodifestivalen* får barn och ungdomar kontakt med sina förebilder och idoler. Musikindustrin spelar allt större roll i skolåren då den ger barnen ett brett utbud av idoler att identifiera sig med och utveckla den kreativa fantasin (Sundin, 2001:32). Musiken en viktig del i barns liv och det skapar såväl en gruppidentitet som sammanhållning (Theorell, 2009:7).

Musikens betydelse i förskolan och skolan

Låt oss se närmare på musikens betydelse i förskolan och skolan. Enligt Ann-Christine Vallberg Roth har sånglekar och sånger sedan länge varit en viktig del av den svenska

småbarnsundervisningen (Vallberg Roth, 2002:45). Dock har det länge varit av vikt att vara noga med vilka sånger som fick lov att brukas i undervisningen då sången skulle avspegla barnens verklighet.

Barn idag har antagligen hört mer musik under en dag än vad deras farföräldrar hörde under en hel livstid, det eftersom musik i dagens samhälle finns överallt i flera olika former och att den med dagens teknik görs tillgänglig för barnen. För barn i förskolan har musik blivit en del av miljön och när barnen börjar skolan har de således redan skapat sig en musikalisk kännedom (Bergman, 2009:65).

Musiken ingår i skolans pedagogiska sammanhang och bör därmed få lika mycket utrymme som övriga ämnen. I Skolinspektionens kvalitetsundersökning från 2011 framgick flera skolor i landet inte har de resurser som krävs gällande material samt utbildade lärare för att kunna undervisa i ämnet på ett sätt som överensstämmer med de mål som läroplanen lagt upp (<http://www.skolinspektionen.se/documents/Kvalitetsgranskning/musik/kvalgr-mugr-slutrapport.pdf>). Många kulturer lever närmare musiken än vad Sverige generellt gör, men att det inte bör påverka musikens inflytande i skolan då musikundervisningen kan bli ett center för olika kulturer och inriktningar (Sundin, 2001:7).

Populärkultur i skolan är något som redan finns men inte används nämnvärt (Bergman, 2009:66). Att bedriva en undervisning som baseras på elevernas erfarenheter kan vara en svår utmaning då man måste se till varje individs erfarenhet (Persson, 2000:49). Elevernas egen verklighet tas ofta för given och till viss mån statisk. Persson menar att pedagoger till viss del anser att de inte ser nyanserna och olikheterna och därmed tillför, i deras mening, barnens intressen i skolan som av barnen kan ses som statistiskt (a.a., s.49). Pedagogerna respekterar alltså barnens intressen men lägger ingen större tyngd till det. Bergman menar att sättet man lyssnar på musik är individuellt. Sättet man tolkar, tar till sig samt värderar musiken är individuell och med det i åtanke bör pedagogerna se till varje barn i valet av musik. Att en låt är populär är inte en anledning för att den ska bli omtyckt av alla, eller accepteras av barnen som en bra låt. Det är desto fler aspekter som spelar in om huruvida en låt tas emot av individen eller inte. Musiken har som funktion att tillfredsställa ett trygghetsbehov och behovet att upptäcka mer av oss själva och utforska vår egen värld (Sundin, 2001:5). Musiken är idag en del av varje barns egen tillvaro, dess betydelse grundas på deras tidigare erfarenheter och att använda musik i undervisningen kan därmed vara svårt. Persson menar att det finns en risk att kritik av populärkulturen uppfattas som enbart negativ av barnen och eleverna och därför bör populärkultur och populärmusik betraktas kontextuellt och ur ett mottagarperspektiv. Givaren ska veta vad mottagaren vill ha och vad för sort musik mottagaren vill lyssna på.

Enligt en forskningsstudie som presenteras av Skolinspektionen (<http://www.skolinspektionen.se/documents/Kvalitetsgranskning/musik/kvalgr-mugr-slutrapport.pdf>) är estetik, så som dans och musik, något man lär sig, och därmed även kan utveckla. Studien tar upp att det är av vikt att lyfta de metakognitiva samtalen inom de estetiska ämnena, för att tydliggöra de lärande aspekterna för barnen. Dock uppmärksammades under undersökningen att målen i musikundervisningen kunde vara låga, vilket kan vara ett tecken på att ämnet musik inte anses lika viktig som de övriga ämnena.

Populärmusik i förskolan

Bygga relationer genom musik

"Musiken har funnits lika länge som det funnits människor. I alla tider och i alla kulturer har musiken ackompanjerat människors liv" (Jederlund, 2004:11). Man ser ofta människor med mp3, mp4 och andra redskap som de använder för att lyssna på musik. "Det finns många olika uttryckssätt och språk som vi människor tolkar och blir tolkade på. Det kanske allra viktigaste, mest betydelsefulla är det som vi uttrycker med hjälp av kroppen" (Vesterlund, 2006:7). När vi var ute på praktik noterade vi hur pedagoger rörde sig, dansade och använde kroppen tillsammans med barnen. Exempelvis när ett barn vill göra något som enligt pedagogerna betraktas som fel kan kroppsspråket hjälpa barnet att förstå vad pedagogerna betraktade som ett icke accepterat beteende. Man kan exempelvis sjunga och relaterar händelsen till en figur barnet tycker om, som till exempel Spiderman och Hello Kitty.

Musik som kommunicerande redskap

"Ord är ljudkombinationer. Ibland består ett ord av bara ett ljud. I vanliga fall är orden kedjor av ljud där vart och ett bidrar till betydelsen eller är direkt avgörande för betydelsen" (Wellros, 2011:22). Små barn som precis börjar tala brukar häva ur sig ljud och ibland även sjunga. Musiken bidrar och hjälper små barn att utveckla sitt språk. Redan som små barn lär de sig om rytm, när de ska klappa och göra rörelser till låtarna man sjunger. Vi har uppmärksammat att barn påverkas i redan tidig ålder utav musik.

Människan läser av varandra när de möts; den första kontakten och de första intrycken är ordlösa och de första kroppsliga tolkningarna säger oss väldigt mycket om människan vi möter. Musiken är ett språk som hjälper människor att uttrycka sig, vi kan använda kroppsrörelser istället för ord men vi kan även lära oss svenska eller något annat språk då barnen sjunger med. Med musik förmedlar barnen olika känslor som de kanske inte kan uttrycka med ord. På förskolan vill man få barnen att känna en upplevelse genom musiken, utveckla sin fantasi. "Att få en upplevelse via lek och musik så att man kan utveckla tanken, begreppsbildningen och fantasin på ett lustfyllt sätt" (Vesterlund, 2006:10). Barnen i förskolan stimuleras när hen utvecklar egenskaper som t.ex. svenska språket.

ORFF- mallen är ett program som är döpt efter Carl Orff (1895-1982), en tysk kompositör, musikpedagog och dirigent. Vesterlund anser att "det är inte enbart en modell för musikinlärning utan handlar också om hur man aktivt kan ha med sig tankarna om musik, rörelse och tal i olika vardagssituationer. Ett sätt att utifrån sig själv utveckla musik, rytmik och rörelse och att använda fantasin i det pedagogiska arbetet" (a.a., s.13). Fantasin brukar man ofta tala om på förskolan, att det är viktigt att barnen utvecklar sin kreativitet och fantasi. Katharina Dahlbäck citerar Patel med att "musik är universell därför att vad den gör för människan är universellt värderat" (Dahlbäck, 2011:35). Musiken har många sidor, den hjälper oss att uttrycka känslor och fantasi.

Vad ger musik?

När barn får möjlighet att sjunga kan de förstå musikaliska rytmer och se sambanden mellan dem. Som förskollärare ska man se till att barnen erbjuds harmonisk musik där barnet kan lära sig att se samband mellan musikaliska rytmer. Vi hänvisar till vad Vesterlund menar, att musicerande handlar främst om att uppleva rytmen och klangen i sin egen kropp och röst. Genom att utgå från sig själv och sina egna förutsättningar kan barn utveckla känslan av musik och rytm (Vesterlund, 2006:20).

Populärmusik i skolan

Populärmusik i samband med skolan

Bergman menar att hur man lyssnar på musik är individuellt. En del elever i hennes avhandling angav att de gärna lyssnade på musik vid exempelvis läxläsning, medan andra ansåg att det var direkt omöjligt att koncentrera sig på uppgiften med musik i bakgrunden (Bergman, 2009:68). Elever använder sig utav musik på olika sätt. Vi la märke till på våra VFU- platser att musiken verkar ha stor betydelse för skolbarnen och att den används inte bara under musiklektioner utan även på rasterna och andra lektioner.

”Genom att prata om musikaliska aktiviteter i termer av handlingar vill jag visa på att musik inte är något som bara händer ungdomarna eller som kommer till dem, utan något de förhåller sig till och också använder på ett medvetet och reflekterande sätt” (a.a., s.19).

De förhåller sig till sin artist, hur artisten klär sig, talar och betar sig på och därför återspeglas kändisarnas identitet till eleverna (a.a.).

Rytm under skoltid

Rytmen är något som funnits sen urtiden och vi har observerat under VFU:n att idag använder eleverna musik överallt, ute på skolgården när dem leker, i klassrummet med redskap, så t.ex. pennor, linjal och sina egna händer. "Leken övergår sedan med att killarna simultant börjar göra olika rytmer med händer och fötter. Pennorna som ligger framför dem på bänkarna använder de som trumstockar med vilka de spelar i luften och på bänkarna framför sig" (Bergman, 2009:33).

"Alla i gruppen behövs och tillför olika saker. De måste lyssna på varandras idéer" (Dahlbäck, 2011:38). Utifrån våra erfarenheter har vi sett att genom musiken lär de sig att samarbeta med varandra och att lösa konflikter. Vi såg eleverna dansa på fritids eller ute på skolgården när de har rast. Under detta tillfälle så samarbetar och samspelar de med andra klasskamrater. Detta leder till att de kommer varandra närmare samt att de utvecklar en respekt för sina medmänniskor och därmed även lyssnar på varandra.

Dagens populärmusik bland elever i skolan

Vi lade märke till att musik är ett samtalsämne mellan eleverna i skolan. De lyssnar på musik som hörs på exempel: MTV, YouTube, mp3, Ipod och Spotify. Tekniken har utvecklats sen vi gick i skolan, den har blivit bredare och populärmusik når ut till eleverna på flera olika sätt.

Dagens samtalsämne under skoltid kan vara musik och vilka kändisar man gillar mest. När man talar om de olika musikkulturerna som ungdomar befinner sig i säger Jederlund att musikkulturen är ett viktigt identitetsskapande. Det finns många inhemska musikkulturer samt invandrande (Jederlund, 2004:15). Denna musikkultur skapar olika identiteter runt om i Sveriges skolor och ungdomarna skapar sina personliga stilar med hjälp av dessa förebilder (artister). Därmed nämner Jederlund (a.a.), att det gemensamma som alla kulturgrupper har är rollen som musiken har för identifikationsobjekt.

"Den personliga stilen som Mikaela skapar i sjuan är inte alls lika framträdande i åttan. Då syns hon ofta i jeans och enfärgade luvtröjor och den hårda make-upen är utbytt mot en mer diskret. Håret är inte längre färgat svart utan har fått behålla sin naturliga mörkbruna hårfärg" (Bergman, 2009:77).

Bergman talar om att detta är något som finns i varje klass i skolan. Man kan tänka sig att Mikaela har slutat gilla en artist och börjat gilla en annan. Att hon återspeglar en identitet till sig själv syns klart och tydligt utifrån Bergmans beskrivning och detta väcker tankar när man är ute och arbetar i skolan. Hur eleverna förändras hastigt med sina stilar.

METOD OCH MATERIAL

Datainsamlingsmetod och material

Enligt *Metodpraktikan* (Esaiasson m.fl 2007:223) finns det två olika sorters datainsamlingsmetoder, den *kvalitativa* och den *kvantitativa* metoden. Vi har använt oss utav den kvalitativa metoden som innebär att urvalet är en mindre grupp med detta menas att gruppen inte kan generaliseras till en större grupp eftersom urvalet är begränsat.

Vi genomförde strukturerade samtalsintervjuer vilket innebär att samma frågor ställs till alla och alla svar kategoriseras i någon specifik svarskategori. Samma frågor kan ställas i ett frågeformulär (<http://kvalitativmetod.webs.com/intervjuer.htm>). Vi har intervjuat fem pedagoger och gått igenom det insamlade materialet. Efter det påbörjade vi analysen. Vi valde att göra enligt Staffan Stukats modell, att först renskriva intervjuerna för att sedan stegvis gå genom och lära känna materialet genom upprepade genomläsningar för att sedan strukturera upp svaren (Stukat 2012:38).

Materialet består av intervjuer och dessa spelades in med hjälp av våra mobiltelefoner. Dessutom kompletterades intervjuerna med anteckningar där vi använde oss av penna och kollegieblock. Vi önskade förtydliga det som sades genom att läsa av informanternas kroppsspråk, vilket naturligtvis inte tas upp av ljudet. Vi har också använd oss av litteraturer i den teoribildning som en jämförelse när vi skrev om den tidigare forskningen.

Urval och undersökningsgrupp

Det finns tre olika sorters urval, strategisk, slumpmässigt och ändamålsenligt urval. Med slumpmässigt urval avses ett generaliserande av svaren (Esaiasson m.fl 2003:195). Strategiska urval karakteriserar en kvalitativ undersökning där man undersöker utvalda personer som svarar mot undersökningens syfte. Resultatet gäller bara för de personer som är undersökta (a.a.,s.154).

Vi valde att använda ett strategiskt urval då undersökningen avgränsades till de pedagoger som arbetar på de utvalda förskolorna och skolorna. Det var ett medvetet val att välja ut informanterna utifrån olika åldersgrupper med tanke på att detta skulle ge en variation i svaren. Dessutom ville vi jämföra och se om det fanns skillnader mellan olika verksamheter.

Enligt ett ändamålsenligt urval (Kvale, 1997:98), valdes informanterna utifrån vårt syfte och frågeställningar. Eftersom vårt syfte med undersökningen är att se hur pedagogerna använder sig av populärkultur valde vi att intervju just pedagoger. Empirin tolkades och jämfördes med teorier och tidigare forskning. Vi utformade intervjufrågorna efter vårt syfte och fokus. Undersökningsgruppen är pedagoger som arbetar i förskola och skola. Fem personer, fyra kvinnor och en man valdes ut av oss för att intervjuas för arbetet. Informanterna är mellan 34-58 år gamla, en är utbildad barnskötare, två är utbildade förskollärare och två är grundskollärare.

Forskningsetik

Kravet på forskningen att generera kunskap som samhället kan ha nytta av får inte innebära att informanternas integritet kränks. Detta kallas för forskningskrav respektive individskydds-krav(<http://www.vr.se/download/18.3a36c20d133af0c12958000491/1340207445825/God+for>

skningssed+2011.1.pdf). Vi har informerat de medverkande i studien om följande: deras identitet och arbetsplats hålls anonymt, att de har möjlighet att dra sig ur undersökningen när som helst och att de har möjlighet att få tillgång till materialet innan de publiceras. De har fått information om vart arbetet publiceras och i vilket syfte arbetet görs.

Forskningen vi gjorde genomfördes på fyra olika verksamheter (två förskolor och två skolor). Pedagogerna fick välja om de ville vara anonyma eller om de ville skriva ner sitt fullständiga namn. Samtliga informanter valde att inte vara anonyma. Innan de svarade på frågorna förklarade vi vårt syfte med undersökningen så att pedagogerna hade en viss förståelse till våra frågor. Vi valde att göra namnen i arbetet fiktiva eftersom vi inte ville att svaren skulle kunna kopplas till en specifik person.

Praktiskt tillvägagångssätt

Efter att vi valt ämne och metod började vi söka lämplig litteratur som skulle vägleda oss genom vårt arbete, vi sökte efter olika perspektiv för att se vilken som var lämpligast för oss att använda. Vid förberedandet av våra intervjufrågor ställde vi oss en del frågor som; vem vill vi få svar från? Vad vill vi veta? Och hur ska vi få svar utav många pedagoger? När vi utformade våra frågor ville vi att de skulle utgå både från barnskötare, förskollärare och lärare i grundskolan.

Vi har arbetat utifrån en modell med tre teman, syfte, användning och verktyg. Dessa tre teman utgår ifrån våra tre frågeställningar. Vår resultatpresentation, resultatanalys och slutdiskussion är utgångspunkt för våra teman.

Validitet, reliabilitet och generaliserbarhet

Enligt Stukat (2012:25) mäter validitet det som är tillförlitligt. Validiteten visar att vårt arbete är en undersökning endast visar ett resultat här och nu. Resultatet skulle kunna bli ett annat vid ett senare tillfälle. Det går inte att generalisera resultatet utifrån de undersökningar vi gjorde. Resultatet som vi kom fram till under vårt arbete gäller endast på de verksamheter som vi gjorde undersökningen på.

RESULTATREDOVISNING

I detta kapitel redovisades genomförda intervjuer och vad pedagogerna svarade. Först presenteras informanterna, därefter följer en resultatpresentation av vårt insamlade empiriska material. Avslutningsvis presenteras en resultatanalys där vi analyserar informanternas svar med hjälp av den teoretiska anknytningen och till den tidigare forskningen.

Presentation av informanterna

Petra 48 år

Petra arbetar i Alingsås kommun. Hon är född 1965. Hon är barnskötare och har arbetat inom pedagogiska yrken i 28 år, som dagmamma, förskola och förskoleklass. Petra gick en tvåårig gymnasieutbildning. Idag arbetar hon i förskola och avdelningen har 18 barn i åldrarna 1-3 år.

Margareta 56 år

Margareta arbetar i Göteborgs kommun på en förskola med 3-5 åringar i Angered. Hon är född 1958. Hon har arbetat 12 år i pedagogisk verksamhet. Margareta gick på lärarutbildningen i Göteborg och hennes utbildning var tre och ett halvt år. Hon tog examen 1990 och är förskollärare. På hennes avdelning går det 22 barn som är uppdelade i två grupper med 11 barn i varje grupp.

Ann-Marie 58 år

Ann-Marie arbetar i Göteborgs kommun på en förskola med 3-5 åringar i Angered. Hon är född 1956. Hon har jobbat på förskola i 35 år. Ann-Marie har en examen inom förskolläraryrket. På avdelningen hon jobbar är det 22 barn men barnen delas upp i 3 grupper.

Siv 35 år

Siv arbetar i Göteborgs kommun på en F6 skola på Norra Hisingen. Hon är född 1979, och har arbetat 12 år i pedagogisk verksamhet. Siv gick på lärarutbildningen vid Göteborgs Universitet och hennes utbildning var tre och ett halvt år. Hon tog examen 2002 och är låg och mellanstadielärare och har läst ämnena matte, svenska, idrott, NO och SO. Siv arbetar i årskurs tre där eleverna är nio till tio år gamla. I hennes klass går det 40 elever. De är uppdelade i två grupper med 20 elever i varje grupp. Siv ansvarar och är mentor för ena gruppen.

Olle 34 år

Olle arbetar i Sotenäs kommun på en 7-9 skola. Han är 34 år gammal och har jobbat 6 år i pedagogisk verksamhet. Olle gick på lärarutbildningen vid Karlstad Universitet och hans utbildning var fyra och ett halvt år. Olle arbetar i årskurs sju, åtta och nio där eleverna är 13 till 16 år gamla. Han har flera olika klasser med ca 25 elever i varje klass men han har ansvar och är mentor för en klass i årskurs åtta med 24 elever.

Resultatpresentaion

Tema 1: syfte med populärmusik

Vi ville att informanterna skulle berätta om varför de använder populärmusik i deras verksamhet. Vi ställde fem följdfrågor för att få svar på vår frågeställning som lyder: På vilket sätt anser våra informanter att populärmusik är ett bra redskap i deras verksamhet? I den första intervjufrågan undrade vi om de tyckte att populärmusik var viktigt i deras verksamhet. Samtliga fem informanter svarade ja på den frågan- att det tycker populärmusik var viktigt. Vissa tyckte det var mer viktigt än andra. Enligt Petra som har hand om dem yngsta barnen i vår undersökning: *"Populärmusik är inte jätteviktig att använda i verksamheten. Det finns andra låtar att använda i pedagogiskt syfte. Dock är det inte helt oviktigt eftersom barnen tycker det är kul"*. Siv som är lärare i en årskurs tre, hade mycket att säga om varför populärmusik är viktigt för henne och hennes verksamhet.

"Ja jag tycker det är viktigt med populärmusik. Även om jag inte kan sjung så njuter jag av att lyssna på musik. Olika typer av musik påverkar mig på olika sätt. Kan göra mig lugn och harmonisk, kan få bort trötthet. För att kunna förstå olika genrer så behövs en förståelse varifrån kommer musiken från och vad den handlar om. Det är inte bara rytm utan även ett budskap".

Olle som arbetar med de äldsta eleverna i vår undersökning säger att han tycker att: *"Musik skapar möten, glädje och engagemang. Även om mycket av den musik som spelas inte har ett av mig förbestämt syfte skulle inte klassrummet fungera lika bra utan den"*.

Vår andra intervjufråga handlar om varför pedagogerna använder populärmusik i sina verksamheter. Här ville vi ta reda på deras syfte med användningen av populärmusik som ett redskap i deras arbete. Petra tycker att: *"Populärmusiken spelas ibland när barnen frågar efter det"*. Margareta svarade: *"det är roligt för alla. Men vi pedagoger väljer lämplig musik"*. Ann-Marie tyckte följande: *"För barnens skull då de vill lyssna på en speciell låt"*. Siv svarade väldigt utförligt vad hennes syfte var med populärmusik. Hon tycker att man ska:

"Få förståelse för världen. Känna puls och rytm. Få bra kroppsuppfattning/kontroll. Lära sig vad för typ av musik som gör en lugn, stressad och må bra känsla. Språk, vad säger sången. Alla har möjligheten att känna och uppleva musik, dans och sång. Eleverna har samma förutsättning i skolan. Men alla vågar inte släppa taget för de har en förutfattad tanke om att jag inte kan detta. Sedan ser förutsättningarna annorlunda ut hemmavid där några lyssnar jämnt på musik, andra väldigt lite. Några dansar andra inte".

Olle som arbetar aktivt med populärmusik för att få det lugnare på lektionerna tycker att: *"arbetsmiljön under lässtunder och individuella arbetspass har verkligen förbättrats av möjligheten att lyssna på musik"*.

Tema 2: användning av populärmusik

Under temat fanns det fem följdfrågor som handlar om användningen av populärmusik i verksamheten. Här svarade pedagogerna övergripande likt men det fanns några olikheter. Vi ville få svar på frågan om informanterna använde sig av populärmusik i verksamheten och i så fall hur många gånger i veckan de gör det? Margareta säger: *"Ja. Vi använder oss av populärmusik några gånger i veckan"*. Ann-Marie säger: *"Ja. Vi använder oss utav det cirka tre gånger i veckan. Även om man jobbar i samma verksamhet så kan det se olika ut utifrån vilken avdelning man jobbar på"*. Enligt Siv är svaret: *"Ja det gör vi ibland. Några gånger i veckan. Sedan kan det bli perioder där det är mer intensivt. Under musiklektioner som vi har 1 ggr/v"*. Olle tycker att: *"Ja, vi har en hel del populärmusik på idrottslektionerna, både som bakgrund och motivation men även när vi har rörelse till populärmusik"*. Det som är gemensamt är att i skolorna har eleverna musiklektioner. Vi ställde frågan om de kommer i kontakt med populärmusik i verksamheten, Petra tycker att:

"Under den fria leken när barnen vill dansa. Oftast får de då vara i ett rum där det är möjligt för barnen att röra på sig. Efter Melodifestivalen kanske barnen ber om att lyssna på musik. Då kanske de får det 1 ggr/veckan. Övriga tiden på året ber barnen inte om det lika ofta och därmed mer sällan. Det är vi pedagoger som bestämmer när musiken sätts på men om det blir för stökigt så brukar vi stänga av".

Margareta svarade: *"Nästan varje dag allteftersom musik är en del utav kulturen som våra barn har"*. Ann-Marie säger *"Ungefär cirka 3 gånger i veckan, beror på hur barnen känner och vad de vill"* (Ann-Marie). Siv svarade:

"Under olika ämnen. Eleverna har musik en gång i veckan. Där sjunger de, spelar instrument (rytminstrument) och dansar lite. Annars dansas det lite på idrotten. Förra läsåret satt vi upp en musikal med temat rymden. Här sjöng de sånger och dansade. Nu håller vi på med en föreställning om spöken och Halloween. Likaså här kommer det vara sång och dans".

Vi ansåg det vara av intresse att få en inblick i hur våra informanter tolkar begreppet populärmusik och hur de använder sig av detta i verksamheten. Petra svarar att: *"Oftast lyssnar jag på Rix FM, men jag skulle säga radion generellt. Men i verksamheten använder vi oss utav CD-spelare och Ipads där vi sätter på populärmusik utifrån barnens önskemål, men samtidigt ser vi till att det är musik som är lämpligt för barnen"*. Margareta tycker att: *"Dagens populära musik är populärmusik för mig och i verksamheten använder vi oss utav CD- skivor och när det kommer på tal med barnen"*. Ann-Marie anser att populärmusik är: *"Ballader, rock och pop. I verksamheten använder vi oss utav dans och vi gör olika kroppsövningar och lekar som t.ex. 'följa John'"*. Siv svarar att hon tycker: *"Musik som är populärt bland barnen"*. Olle gav oss ett mycket utförligt svar:

"Mainstreammusik som spelas på radio. Producerad för att sälja i första hand kommersiellt syfte. Vi har en till en (elevdator) på vår skola vilket gör att det spelas en hel del musik överallt. När vi har rörelse till musik. När vi arbetar med att spela in film är musiken väldigt viktig för att skapa spänning eller annan känsla. Många elever lyssnar på musik för att kunna koncentrera sig bättre. Det finns även olika sidor (texlyricstraining.com) som vi använder i språkundervisningen, mycket uppskattat inslag hos eleverna".

Tema 3: verktyg som brukas

Vi frågade våra informanter om vilka tekniska verktyg som brukades vid användandet av populärmusiken i förskolan och skolan. Det visade sig att de flesta redskap var detsamma oberoende av om informanten arbetade i förskolan och skolan. Verktyg som användes var främst dator, mobil och Ipad. Dock användes de lite olika beroende på om vi frågade pedagoger i förskolan eller skolan. Olle svarade att:

”Våra datorer är vårt främsta redskap, de i kombination med kanorna (finns i alla klassrum) är en stor tillgång för oss. Som SO/SV- lärare använder jag dem hela tiden. Det finns många mycket användbara appar och sidor att använda i undervisningen. Helt plötsligt kan vi få in YouTube, radio, Spotify och nyheterna live och låta undervisningen gå dit intresset leder den”.

På frågan om de pedagogiska verktygen för populärmusiken finns för att synliggöra det i den pedagogiska verksamheten svarade samtliga informanter att det fanns datorer eller Ipad att tillgå. Det fanns även CD -spelare och i skolan användes mobiltelefonerna kontinuerligt.

Vi ställde frågan om vilka verktyg som användes i den dagliga verksamheten och om de användes av barnen/eleverna eller pedagogerna. I förskolan används Ipad, dator och CD-spelare vilket även används i skolan. Visade sig vara att i förskolan var pedagogerna som stod för användandet av verktygen medan de i skolan användes av både lärare och elever. Petra svarade: ”*Det är enbart pedagogerna i verksamheten som använder ipaden och datorn för att visa populärmusiken för barnen*”. Såhär tycker Olle

”Vårt främsta redskap för att synliggöra populärmusik i undervisningen är nog Spotify och YouTube. Att alla elever har tillgång till egen dator i arbetet och under lektionstid har självklart ökat tillgängligheten och användandet av musik. De redskap vi använder är våra datorer och smartphones. Gäller både barn och pedagoger. Eleverna är duktiga på att använda det som är tillgängligt på bästa sätt och kombinerar gärna de redskap som finns tillgängliga, alla enheter synkar ändå”.

Resultatanalys

Analys tema 1: syfte med populärmusik

Samtliga informanter svarade att de tyckte det var viktigt med populärmusik i deras respektive verksamheter. Fyra (Margareta, Ann-Marie, Siv och Olle) har läst på universitetet och har en lärarutbildning. Under utbildningen så använder man styrdokumentet väldigt mycket. I läroplanen står det att barn och elever ska få prova och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Rytmik, dans, musicerande ska vara inslag i skolans verksamhet (Skolverket 2011:6). Petras svar skiljer sig lite emot vad de övriga informanterna svarade. Hon uttryckte sig ordagrant att ”*Populärmusik är inte jätteviktigt att använd i verksamheten*”, samtidigt som hon ändå inte tyckte att det var helt oviktigt. Petra anser att det finns andra sånger och låtar att använda i pedagogiskt syfte än populärmusik, men att de använder populärmusik i verksamheten sporadiskt och då enbart eftersom barnen tycker det roligt. I Lpfö98 står det att ”*verksamheten ska bedrivas i demokratiska former och därigenom*

lägga grunden till ett växande ansvar och intresse hos barnen för att de på sikt aktivt ska delta i samhällslivet” (Författarna och Studentlitteratur 2011:21). Utifrån Petras svar tar hon hänsyn till barnens intresse och på så sätt blir de delaktiga i och involverade i processen. Det står dessutom att ”delaktighet och tilltro till den egna förmågan ska på så vis grundläggas och växa” (a.a., s.22).

Siv svarade att hon njuter av att lyssna på musik och att det påverkar henne på olika sätt. Hon säger också att musiken påverkar hennes elever. I kursplanen står det att musik är en viktig del i människans sociala gemenskap och kan påverka vår identitetsutveckling (Skolverket 2011B:100). Vidare säger Siv att musiken berör henne och gör henne lugn, harmonisk och får bort trötthet. Detta motsvara kursplanen, musik berör oss människor både kroppsligt och känslomässigt (a.a., s.100). Siv sa att man måste ha en förståelse för vart musiken kommer ifrån och vad den handlar om. Enligt skolans uppdrag ska man ”främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse” (Författarna och Studentlitteratur 2011:41). Man ska ha förmågan att leva sig in i och förstå andra människors situationer (Bergman, 2009:46). Genom att kunna förstå olika genrer så måste man göra detta som vi skrev om ovan. Bergman anser att valet av musik spelar roll när människan skapar sig en identitet. Valet av musikgenre kan vara medvetet hos eleverna då de gör detta. Det är viktigt att anpassa sig till gruppen som delar samma musikintresse och veta lite om musikgenren (Bergman, 2009:68).

Det första Olle säger är att ”*musik skapar möten*”, genom att elever träffas, samverkar och samarbetar skapas ett samlärande. Samlärande beskrivs som ett lärande mellan olika människor, mellan individen och gruppen, inom och mellan miljöer och diskurser och kulturer och som att det berikas av kulturell mångfald (Williams, 2006:25). Vygotskijs ansåg att lärandet görs i samspel med omgivningen. ”*Musik skapar möten*” kan också tolkas som att vuxna och barn möts i exempel skolan mellan lärare och elever. Möten med olika individer oavsett ålder. Pedagogernas uppdrag under dessa möten är att övervaka processen i ex klassrummet och koppla samman nya kunskaper med det som eleverna redan kan. Musiken förmedlar ett språk, ett budskap, som leder till kommunikation mellan människor, socialt samspel med andra och vi vuxna ska ge eleverna den hjälpen för att de ska lyckas på bästa sätt (Sträng och Persson 2003:21). Social praktik skapas samtidigt som möten skapas genom musik. Olle säger att klassrummet inte skulle fungera lika bra utan musik. Musiken finns överallt i olika former i dagens samhälle och att dagens teknik har gjort så att musiken är tillgänglig för många elever i bland annat klassrummen (Bergman, 2009:65).

ZPD är en utvecklingsprocess mellan personer-personer och personer-kollektiv. Där kommunikation och samspel är länkar för lärandet (Williams, 2006:88). Petra svarade att populärmusiken ibland spelas när barnen frågar efter det. Petra arbetar på en ett till tre års avdelning och hon är den av våra informanter som jobbar med de yngsta barnen. Musiken hjälper dessa barn att utveckla sitt språk. De lär sig sånger, ramsor och de påverkas redan i tidig ålder av musik. Pedagogerna hjälper och stöttar barnen, de visar och lär barnen lekar, danser och rörelser. I början när pedagogerna lär de allra mista barnen på förskolan behöver barnen mycket vägledning och när barnen blir äldre klarar de detta utan hjälp (Imsen 2000:188). Barnen får guidning av vuxna. Kunskap skapas och det i sin tur konstrueras i ett socialt sammanhang. Genom teoretiska och praktiska aktiviteter lär sig barnen att samspeja med andra kamrater och pedagoger. Detta lärande kallas för ett situerat lärande. Det består av att människor finns med i ett sammanhang, där lärandet inte kan ses skilt från det sammanhang där kunskap utvecklas (Williams, 2000:48).

För barn i förskolan har musiken blivit en del av miljön och är mer tillgänglig med dagens teknik (Bergman, 2009:65). Musicerande handlar främst om att uppleva klangen och rytmen i sin kropp och röst (Vesterlund, 2006:20).

Margareta säger att musik är roligt för alla. Men att det är pedagogerna som väljer lämplig musik som ska spelas och sjungas i förskolan. Vår pedagogiska utmaning är att utnyttja utvecklingszonen (ZPD) genom att stimulera barnen att arbeta tillsammans med andra och ge dem hjälp tills dem klarar uppgiften själva. Pedagogernas intresse för musik smittar av sig på barnen och det är lättare att få barnen involverade i de uppgifter man gör om man själv tycker något är roligt. Några av pedagogerna verka brinna för musik. Under diverse aktiviteter, skapade av pedagogerna, som barngruppen deltar i tillsammans med pedagogerna så utvecklas kunskap, ett situerat lärande (Williams 2000:48). Musiken förmedlar olika känslor för barnen som de kanske inte kan uttrycka med ord (Vesterlund 2006:10). Detta i sin tur kan utveckla barnens fantasi på ett lustfyllt sätt.

Ann-Marie svarar att syftet med musik är för barnens skull. När de frågar och vill lyssna på en viss låt spelar pedagogerna upp den låten. ”Nyckel till ett socialt lärande är förmågan att imitera och utveckla sina högre mentala funktioner” (Williams, 2006:41). Barnen lär sig tillsammans genom att imitera och kommunicera med varandra. På detta sätt skapas social praktik. Barnen imiterar sina idoler och lär sig sångtexterna utantill, de dansar och försöker härma artisterna (a.a.).

Siv menar att det är viktigt att eleverna får en förståelse för världen. Här är lärarens roll viktig för att förmedla rätt kunskaper till eleverna genom mediering. Man kan förmedla kunskap på olika genom exempelvis texter, musik, sånger, språk, video eller bilder. Vidare säger Siv att man ska lära sig vad för typ av musik som gör en lugn, stressad och få en att må bra. Musiken är viktig i ett barns liv inte allra minst är den betydelsefull gällande bekräftande av känslor. Barn använder musiken för att bekräfta samt skapa känslor (Bergman, 2009:69). ”*Alla har möjlighet att känna och uppleva musik, dans och sång. Eleverna har samma förutsättning i skolan*” säger Siv. Det en svår uppgift som lärare att bedriva en undervisning som baseras på elevernas erfarenheter då man måste se till varje individs intresse (Persson, 2000:49).

Siv säger att några elever alltid lyssnar på musik hemma medan andra gör det väldigt lite. Några dansar, andra gör det inte. Förutsättningarna ser annorlunda ut hos eleverna. Vissa håller på med musik på fritiden där eleverna har apropierat den kunskapen till sin egen och behärskar det, medan andra inte håller på med musik på fritiden.

Barn kommer dagligen i kontakt med populärmusik hemma via medier som mobiltelefoner, datorer, radio och TV. Eleverna kan utveckla sin sociala förmåga med hjälp av musikaliska aktiviteter och den kan dessutom stärka gruppidentiteten och gruppsammanhållningen (Theorell, 2009:7).

Olle menar att anledningen till varför han involverar populärmusik i sin undervisning är för att förbättra arbetsmiljön som exempelvis under individuella arbetspass och lässtunder. Olles elever får lyssna på musik via Smartphones om de använder hörlurar. Enligt en

undersökning som Skolverket har gjort och som presenteras på deras hemsida (<http://www.skolinspektionen.se/documents/Kvalitetsgranskning/musik/kvalgr-mugr-slutrappport.pdf>) skriver de att musiken ingår i skolans pedagogiska sammanhang och bör få lika mycket utrymme som övriga ämnen i skolan. Olle svarade senare i intervjun att de använder sig av populärmusik dagligen på hans lektioner. Det finns populärkultur i skolan men att det inte används mycket (Bergman, 2009:66). Enligt Olle så används populärmusik väldigt ofta på hans lektioner. Sundin menar att musikens funktion är att tillfredsställa ett trygghetsbehov och behovet att upptäcka mer av oss själva och utforska vår egen värld (Sundin, 2001:5). Det är kanske därför Olle tycker att lektionerna har förbättras eftersom hans elever får lyssna på musik.

Analys tema 2: användning av populärmusik

Vesterlund talar om tolkningar och uttryckssätt som vi människor uttrycker och att musiken är en hjälp på traven, han uttrycker sig på följande sätt: "Det finns många olika uttryckssätt och språk som vi människor tolkar och blir tolkade på. Det kanske allra viktigaste, mest betydelsefulla är det som vi uttrycker med hjälp av kroppen" (Vesterlund, 2006:7). Det är detta barnen i förskolan lär sig utav musiken, att uttrycka sig kroppsligt. Med musiken kan barnen uttrycka sina känslor, bli stimulerade och samtidigt lära sig nya begrepp "Ord är ljudkombinationer" (Wellros 2011:22).

"Det är genom kommunikation som sociokulturella resurser skapas med det är också genom kommunikation som de förs vidare. Detta är grundtanken i ett sociokulturellt perspektiv" (Dysthe, 2011:45). Musiken har funnits långt innan vi som skrivit detta arbete föddes och redan då relaterade ungdomar sin vardag till musiken. "Musiken har funnits lika länge som det funnits människor. I alla tider och i alla kulturer har musiken ackompanjerat människors liv" (Jederlund, 2004:11). "Ibland består ett ord av bara ett ljud. I vanliga fall är orden kedjor av ljud där vart och ett bidrar till betydelsen eller är direkt avgörande för betydelsen" (Wellros, 2011:22). Samtidigt menar Vesterlund "Att få en upplevelse via lek och musik så att man kan utveckla tanken, begreppsbildningen och fantasin på ett lustfyllt sätt" (Vesterlund, 2006:10). Medan Vesterlund och Wellros talar om begreppsbildningen så citerar Dahlbäck Patel "musik är universell därför att vad den gör för människan är universellt värderat"(Dahlbäck, 2011:35). Musiken har många sidor, den hjälper oss att uttrycka känslor och fantasi. Om man ser musikens helhet och hur den hjälper människan, speciellt de små barnen i förskolan kan man se musiken som ett viktigt lärandetillfälle. Förskolans uppdrag enligt Lpfö98 är:

"Att skapa och kommunicera med hjälp utav uttrycksformer så som bild, sång och musik, drama, rytmik, dans och rörelser liksom med hjälp av tal och skriftspråk utgör både innehåll och metod i förskolans strävan att främja barns utveckling och lärande" (Skolverket, 2011:25).

Genom musiken lär sig barnen en viktig egenskap och det är att kunna kommunicera med varandra, byta meningar och kunna förhandla sig fram. Men att kunna göra detta måste man ha förförståelse i olika begrepp. I boken *Språk, kultur och social identitet* talas det om att "för att kunna kommunicera med varandra måste man ha en någorlunda gemensam uppfattning om vad de begrepp man använder i sin kommunikation innefattar. Det möjliggör

kunskapsförmedling och meningsbyte" (Wellros, 2011:25). Vygotskijs begrepp om den närmaste utvecklingszonen innebär att "det viktiga är den potential för utveckling som ligger mellan vad den lärande kan klara av på egen hand och vad han eller hon kan åstadkomma med stöd från en vuxen eller en kamrat som har kommit längre" (Dysthe, 2011:51).

Vi frågade våra informanter när de kommer i kontakt med populärmusik i den dagliga verksamheten. På denna fråga svarade Margareta: "*Nästan varje dag allteftersom musik är en del utav kulturen som våra barn har*". Hon ansåg att musiken var viktig just för verksamheten hon jobbar i, på grund av att det är mångkulturell förskola finns det barn som kommer från olika länder. Med detta svar menade Margareta att föräldrar ibland brukar ta med sig CD-skivor med musik från deras kulturer till förskolan. Margareta tyckte att det är viktigt att ta del utav barnens kulturer och belysa dem. Olle svarade: "*Dagligen*". Han säger även att: "*Många elever lyssnar på musik för att kunna koncentrera sig bättre*".

Siv och Olle arbetar i grundskolan och deras svar skiljde sig från förskollärarnas svar. Det som skiljde dem från förskollärarna åt var att i deras verksamhet används musikaliska rytmer mer än i förskolan. De används dagligen enligt Olle. Hur man lyssnar på musik är individuellt (Bergman, 2009:68). En del elever känner att de behöver musik för att koncentrera sig, ett exempel är elever som sitter på sin plats och arbetar i sina böcker och samtidigt ger ifrån sig ljud med sin penna eller ger ifrån sig andra ljud som bildar en rytm. "Genom att prata om musikaliska aktiviteter i termer av handlingar vill jag visa på att musik inte är något som bara händer ungdomarna eller som kommer till dem, utan något de förhåller sig till och använder på ett medvetet och reflekterande sätt" (a.a., s.19).

Sociala grupper har oftast olika musiksmak och musiken kan ha en stark effekt då den kan stärka gruppsammanhållningen och gruppidentiteten (Theorell, 2009:7). Vidare menar Theorell "att de som inte klarat att ingå i gruppsammanhållningen kan ha haft sämre överlevnadsmöjligheter än andra. Individernas benägenhet att ingå i ett musikaliskt sammanhang har varit viktigt just för stärkandet av sammanhållningen" (a.a., s.6). Användningen av musik i skolan och förskolan kan därför ha en stark inverkan på barnen/eleverna. Musiken får barnen/eleverna att tycka att ett ämne kan vara intressant bara det finns musik i bakgrunden.

Det viktiga i grundskolan är att stärka elevens gruppsammanhållning och det kan man göra genom musikaktiviteter. Musikaktiviteter är något som de flesta elever har gemensamt och de flesta elever har även intresse i gemensamma artister. Detta gör att eleverna använder sig utav musikaliska aktiviteter större delen utav skoltiden, musiken lockar elevernas intresse. Möjligheterna att kunna säga att man har kunskapen om en viss sorts musik, och därmed kunna hävda sig i en social miljö är därför lättare för ungdomar idag (Bergman, 2009:11). Elever skapar sig en social miljö och identitet med musik och de skapar sig en identitet utifrån artisterna de tycker om. Pedagogerna i skolan ser till elevernas intressen alltså vad för musik de tycker om och formar musik undervisningen utifrån detta.

Populärmusik används både i förskolan och skolan. Musik är ett verktyg som finns tillhands överallt, i lekar, samlingar, undervisning, skolgården, överallt i de två

verksamheterna. "Leken övergår sedan med att killarna simultant börjar göra olika rytmer med händer och fötter. Pennorna som ligger framför dem på bänkarna använder de som trumstockar med vilka de spelar i luften och på bänkarna framför sig" (Bergman, 2009:33). Här förklarar Bergman om killarna i klassen, men vi får inte glömma att det även är flickor som använder pennor som trumstockar och gör olika rytmer med andra verktyg som de har i skolan och förskolan. Lärande sker överallt i samband med musiken och eftersom barnen har intresse för olika artister borde lärare ha en inblick i den musik eleverna gillar.

Analys tema 3: verktyg som brukas

Vi bad informanterna att redogöra för vilka artefakter de använde sig av i verksamheten för att belysa populärmusiken för barnen och eleverna. Det vi kommer presentera är de så kallade fysiska artefakter (Säljö, 2000:74-80).

I ett sociokulturellt perspektiv tas vikten av artefakter upp där en av de tre centrala huvudrubrikerna är att brukandet av redskap kan underlätta för människan att förbättra sina levnadsvillkor (Persson, 2003:20). Våra informanter redovisade att de använde sig av hjälpmedel i verksamheten för att kunna lägga fram populärmusiken för barnen och eleverna. Fysiska artefakter som användes av samtliga informanter var ipaden. Petra som arbetar i förskolan uppgav även CD-spelaren som ett bärande redskap för att visa populärmusiken medan Olle, hänvisar till datorn som främsta redskap bland både elever och lärare. Människan ständigt utvecklar nya redskap och verktyg för att kunna observera och bearbeta sin omvärld (Sträng m.fl, 2003:18-19). Efter våra intervjuer ser vi att användandet av verktyg utvecklas från enstaka CD-spelare i förskolan till att varje elev har en egen dator i skolan. Dagens teknik gör musiken tillgänglig för barnen, vilket våra informanter lyfter fram.

Barn utvecklar sin förmåga i tal och skrift med hjälp av olika redskap och "redskapen medierar lärandet på många olika sätt" (a.a., s.46) de medierande redskapen är även en hjälp för pedagogerna i förskolan och skolan så att barnen utvecklar sin förmåga i olika kategorier så som skriftspråk, talspråk alltså olika begreppsbyggnader. Genom artefakter som dator och Ipads kan barnen ges möjlighet att interagera med fler kulturer än den barnet befinner sig i just nu.

I läroplanen för förskolan kan vi läsa att verksamheten ska sträva efter att varje barn utvecklar sin förmåga att skapa samt förmågan att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter inom sång, dans, drama och musik (Skolverket: 2010:10). Under skolverkets mål för grundskolan står det att skolan ska ansvara för att varje elev ska kunna använda och ta del av flera olika uttrycksformer, så som bild, musik, språk, drama och dans. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla sin kännedom om samhällets kulturbud (Skolverket, 2011:48). Vi ser alltså att både Lpfö 98 och Lgr11 tar upp att det är av vikt att använda sig av musik i någon form i verksamheten.

SLUTDISKUSSION

Under detta avslutande kapitel sammanfattar vi våra resultat, funderingar och tankar. Dessa anknyts till uppsatsens problem, syfte och frågeställningar. Dessutom hänvisas till teorier och tidigare forskning. Resultatdiskussionen presenteras genom våra egna tolkningar. Därefter följer didaktiska slutsatser där vi svarar på frågorna vad, hur och varför samt hur man kan forska vidare på ämnet.

Resultatdiskussion

Del 1:

Diskussion om tema 1: syfte med populärmusik

Resultatet visade att informanterna besvarade våra intervjufrågor olika. Vi har kunnat placera in deras svar gällande deras användning av populärmusik i tre olika block. Olle som dagligen använder populärmusik. Margareta, Ann-Marie och Siv som gör det ibland och Petra som arbetar med det sällan. En fråga som kommer fram efter att skrivit ner informanternas resultat och analys är: varför anser fyra av fem informanter att populärmusik är viktigt? Petras svar skilde sig från de övriga informanterna. Kan det bero på barnens ålder? Petra arbetar med barn i åldern ett till tre år. Pedagoger som jobbar med så små barn kanske inte fokuserar så mycket på populärmusik utan mer på barnvisor, barnsånger, rörelser till musik och ramsor som barnen kan relatera till och är mer intresserade av. Musikinlärning handlar om att man kan ha skilda åsikter om musik, rörelse och tal i olika vardagssituationer (Vesterlund, 2006:13). Barnen i den här åldern har redan fullt upp med att lära sig det verbala språket, att prata, tala, kommunicera och göra sig förstådd. Det finns olika uttrycksätt och språk som vi tolkar och blir tolkade på. Det kanske allra viktigaste, mest betydelsefulla är det som vi uttrycker med hjälp av kroppen och kroppsspråket (Vesterlund, 2006:7). Populärmusik som spelas på radio är ofta på engelska, ett språk som barn i Sverige generellt sätt inte förstår. Varför informanterna svar skilde sig åt kan vara att fyra av dem har en universitetsutbildning och gått på lärarprogrammet. På utbildningen får man lära sig vikten av att arbeta med Lpfö98 och Lgr11, de styrdokument som man ska jobba efter i sin verksamhet. Alla målen står i läroplanerna och det att musik ska vara inslag i förskolan och skolan. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i verksamheten (Skolverket, 2011:6). Alla våra informanter verka tycka och svara lika gällande varför man ska använda populärmusik i verksamheten. Det är för barnens och elevernas skull man arbetar med populärmusik. Detta jämför vi med det som står i styrdokumentet ”I skolarbetet ska de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas” (a.a. s.6).

Det framgår tydligt att det i förskolan och skolan är pedagogerna som bestämmer när musik ska spelas. I skolan har dock eleverna större inflytande i valet av vilken musik som

spelas. Pedagoger och lärare ska vara förebilder för barn och elever och då är det av vikt att de dessutom styr musiken som de spelar upp för barnen. Olle som jobbar med högstadiel elever har svårare att kontrollera och styra vad som spelas i elevernas smartphones och datorer. Dessutom använder eleverna hörlurar när de lyssnar på musik under bla självstudier vilket medför att det är svårt att kontrollera vad de lyssnar på. Gemensamt för alla informanterna är att de har ett klart syfte varför de använder populärmusik i deras verksamhet.

Utifrån informanternas svar kan vi konstatera att Siv och Olle var de två som verkar ta populärmusiken seriöst och brukar det i sina verksamheter. I läroplanerna för både förskolan och skolan står det klart och tydligt att musik i någon form ska finnas som en del i verksamheten. Siv och Olle som båda är lärare ser användandet av populärmusik som en del av läroprocessen och elevers identitetsskapande medan pedagogerna som jobbar på förskolan gör det för barnen skull eller för att barnen tycker det är roligt. Vi har tolkat det som att dessa pedagoger inte prioriterar populärmusik i verksamheten och att de använder bara det när barnen frågar efter det, vilket inte händer så ofta. De verkar inte heller vara så intresserade eller brinna för att använda just populärmusik.

Diskussion om tema 2: användning av populärmusik

Resultatet visar att populärmusiken används på skilda sätt. I skolan använder de sig mer utav populärmusik än på förskolorna. Detta på grund av att i skolan lägger de ner mer vikt på musikundervisningen samt att musiken är närvarande även under andra lektioner. På förskolorna finns det ingen musikundervisning och där används musiken bara då barnen vill eller då pedagogerna anser det passande. Fördelen med att använda sig utav musikaktiviteter i skolan är på olika sätt som samarbete och de sociala relationerna mellan barnen/eleverna. Samlärande skapas genom att elever träffas, samverkar och samarbetar (Williams, 2006:25). Detta är viktiga egenskaper hos elever som de bör utveckla. Problemet med att använda populärmusik i verksamheten kan vara att barnen och eleverna skapar sin identitet efter olika artister, istället för att skapa sin identitet genom sig själva. Petra uppger att de inte använder sig av populärmusiken i lärande syfte i förskolan. Musiken är mer tillgänglig på förskolan med den nya tekniken (Bergman, 2009:65). Det är synd att alla förskolor inte har samma tillgänglighet till dagens teknik. Enligt vår studie är musiken en viktig del i förskolan för att barnen ska kunna socialisera sig med varandra. Användandet av populärmusik skilde från verksamhet till verksamhet. Det vi kom fram till var att användandet av populärmusiken var lite mer begränsat på Petras avdelning än på de andras verksamheter.

Diskussion om tema 3: verktyg som brukas

Den tredje frågeställningen tar upp frågan om vilka redskap som brukas i förskolan och skolan. Vilka redskap användes av informanterna? Används dessa redskap även av barnen och eleverna? Baserat på de svar vi fick från våra informanter visade det sig att det i både förskolan och skolan fanns flera olika redskap att använda för att lyssna på populärmusik i verksamheten. Det hänvisar vi till vad Dysthe menar, att alla redskap som används för att underlätta och ge stöd i lärandet är medierande redskap (Dysthe, 1996:45-46). I läroplanen för förskolan och skolan läser vi att barnen ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda redskap för att tillägna sig kunskap (Skolverket, 2010:10).

Del 2

Diskussion om förskolan 1-3 år

De artefakter som användes i förskolan som Petra arbetade på var främst CD-spelare och Ipad. Det visade sig att det var pedagogerna i verksamheten som kontrollerade och styrde när och hur de skulle brukas. I den här verksamheten fick inte barnen själva använda redskapen, utan enbart tillsammans med en pedagog. Trots att det fanns artefakter synliga för barnen att tillgå i verksamheten, används de inte kontinuerligt av pedagogerna.

Diskussion om förskolan 3-5 år

Denna undersökning visar att användandet av musik med barn i tre till fem års ålder är relativt styrt. Utifrån vårt resultat visar det sig att pedagogerna bestämmer när musiken ska sättas på. Vid något enstaka fall får barnen som de önskar gällande musikaktiviteter. På frågan om varför pedagogerna använder populärmusik i sitt arbete svarade pedagogerna som jobbar med tre till femåringar (Margareta) *”Det är roligt för alla. Men vi pedagoger väljer lämplig musik”*. (Ann-Marie) *”För barnens skull, då de vill lyssna på en speciell låt”*. Att ha förmågan att imitera och utveckla sina högre mentala funktioner är nyckeln till ett socialt lärande. Barnen lär sig utav musik (Williams, 2006:41). I analysen diskuterar vi om utvecklingszonen och att låta barnen lära sig med hjälp utav varandra genom ”ZPD”. Margaretas sätt att tänka gällande populärmusik och att de sätter på musiken när de tycker det är passande, kan man relatera till den proximala utvecklingszonen. Hennes tankar kan vara att hon kombinerar in musiken då hon vet att barnen faktiskt lär sig något i samverkan med varandra. Uttryckssätt finns det olika utav och språket är ett sätt vi människor kan tolka och kan bli tolkade på, men det viktigaste är det som vi uttrycker med hjälp av kroppen (Vesterlund, 2006:7). Kroppen är ett viktigt redskap som man kan använda sig utav i förskolan. Barn i tre till fem års ålder hoppar, rör sig, dansar, studsar och försöker lära känna sin kropp. Barnen börjar använda sin kropp som redskap, då de gör olika former med kroppen eller gör ljud ifrån sig.

Diskussion om skolan åk 3

Siv som svarade att hon inte kan sjunga, anser ändå att musik är viktigt och roligt. Man märker att hon har ett intresse för populärmusik och att det påverkar henne på olika sätt. Är man själv intresserad av ämnet tror vi att man anstränger sig mer och gör roliga saker med eleverna. Undervisningen blir mer lustfylld och det står i Lgr 11 att man ska jobba på ett sådant sätt. Siv sa att klassen har satt ihop musikaler tillsammans med inslag av musik, dans, teater och sång. Att sätta ihop en musikal kräver både tid och engagemang av både läraren och eleverna. Intresset verkar Siv ha eftersom hon har tagit tid från andra lektioner/ämnen då klassen har övat och tränat på musikalen. Siv sa att det blir perioder där det är mer intensivt.

Diskussion om skolan åk 8

Olle svarade att han använder mycket populärmusik i många olika ämnen som t.ex. idrott, svenska, SO och språkundervisning. Musiken används dagligen enligt Olle och det är eleverna själva som får bestämma om de vill lyssna på musik när de arbetar individuellt. Hans metoder ser lite annorlunda ut än de övriga i vår undersökning. Eleverna är mer självständiga och alla elever har egna mobiltelefoner och datorer. Olles elever är bra på att använda det som är tillgängligt på bästa sätt och de kombinerar gärna de redskap som finns tillhands. Olle verkar vara mycket insatt i vad som finns på nätet. Han nämner sidor som lyricstraning.com, YouTube, olika appar för Ipad, mobilen, radion, Spotify och nyheterna live. Han är den enda som nämner hemsidor och appar vid namn. Olles elever är de enda i vår undersökning som har egna datorer. Det kan vara en orsak till att IKT (Information, kommunikation och teknik) har blivit del av undervisningen på Olles skola och att tillgängligheten av nätet är stor och populärmusiken blir en del av hans lektioner. Användandet av populärmusik blir mer frekvent använt av pedagogerna ju högre upp i åldrarna barnen är.

Del 3

Diskussion om skillnader i förskolan

Barnen använde sig inte utav tekniken i verksamheten där Petra arbetade utan det vara bara pedagogerna som använde sig utav det. Men där Margareta och Ann-Marie arbetade fick barnen sitta tillsammans och lyssna på musik på Ipaden eller så kunde pedagogerna sätta på en låt som barnen ville dansa till. På Ann-Maries avdelning användes Ipad mer än på Margaretas avdelning, det spelas musik med en CD-spelare nästan varje dag så barnen kunde leka till musiken eller dansa. På Petras avdelning används populärmusik enbart en gång i veckan.

Enligt Lpfö98 står det "att skapa och kommunicera med hjälp av olika uttrycksformer så som bild, sång och musik, drama, rytmik, dans och rörelse liksom med hjälp av tal- och skriftspråk utgör både innehåll och metod i förskolans strävan att främja barns utveckling och lärande"(Skolverket, 2011:25).

Vi anser ett begränsat användande av populärmusik i verksamheten talar emot läroplanens hänvisningar angående musikens i verksamheten. Utifrån vad vi har sett och vad vi har lärt oss så är det väldigt viktigt för ett barn att få möjligheter till att utveckla olika stadier, detta med hjälp utav musik och lek men även i samverkan med andra barn. Det som kan hjälpa att utveckla tanken, begreppsbildningen och fantasin är via lek och musik (Vesterlund, 2006:10). Skolverket stödjer Vesterlunds och våra egna tankar då de skriver att förskolans strävan är att utveckla och främja barns lärande och detta med hjälp av bild, sång och musik, drama rytmik, dans och rörelser (Skolverket, 2011:25). Utifrån det vi har diskuterat hittills under tema 2 anser vi att det är viktigt att välkomna musiken i verksamheten och utnyttja den då den är ett viktigt redskap för barnens/eleverna lärande i samverkan, socialiseringen och i tal och skrift.

Diskussion om skillnader i skolan

Vilka är de främsta skillnaderna mellan Sivs och Olles klasser? Sivs elever går på lågstadiet och är 9-10 år gamla medan Olles elever går i högstadiet och är 14-15 år gamla. Åldern är en stor skillnad. Olles elever har egna datorer och mobiltelefoner. Inte alla av Sivs elever har en egen mobiltelefon och de har inga egna elevdatorer att använda i skolan men när de ska arbeta med datorer finns det laptops att låna. Treorna arbetar inte lika mycket med IKT som det gör i högstadiet.

I Sivs verksamhet är det hon som bestämmer när och vilken musik som ska spelas. I Olles klass är det eleverna som får bestämma om de vill lyssna på musik eller inte under stunden då de har eget arbete. Olle svarar att både lärare och elever har smartphones medan Siv säger att de använder sig av mobiltelefoner i skolan. Skillnaden i deras svar är namnen på de medierande redskapen som används i klassrummen. Olle nämner att de använder sig av appar som det finns i alla smartphones och läsplattor. En annan skillnad är användandet av populärmusik i skolorna. Sivs klass använder det ibland och vissa perioder blir det mer, medan Olles klasser använder det dagligen.

Olle anser att det blir av allt större betydelse för eleverna att ha koll på olika flöden samtidigt. De måste ständigt vara online och vill inte missa något som har eller kommer hända. Olles elever är mer beroende av sina smartphones och läsplattor än vad årskurs tre elever är.

Diskussion om skillnader förskolan och skolan

En skillnad vi uppmärksammade efter att ha sammanställt våra intervjuer var hur populärmusiken användes i förskolan och i skolan. I förskolan användes musiken på pedagogernas villkor. De artefakter som användes stod utom räckhåll från barnen och även här var det endast pedagogerna som använde dem. I skolan däremot användes artefakter av både elever och lärare. Hos Petra, som arbetar med barn i åldern 1-3 användes artefakterna enbart av pedagogerna. Barnen kunde få vara med i användandet men det var enbart pedagogerna som fick bruka redskapen. Barnen fick alltså hålla sig passiva under stunden med ex. Ipaden istället för att interagera med den. I skolan, där eleverna hade egna datorer att tillgå, var det snarare de som styrde användandet av artefakterna. Olle, som har de äldsta eleverna i vår undersökning använder sig dagligen av artefakter, då främst datorer och smartphones i sin undervisning. Eleverna använde aktivt redskapen under dagen. Både i undervisningen och privat, då enbart för nöjes skull. Skillnaden mellan förskolan och skolan blir därmed att i förskolan ges inte barnen möjlighet att utveckla sina kunskaper om medierande redskap lika aktivt som i skolan.

I förskolan används inte dessa fysiska artefakter lika kontinuerligt. Petra, som arbetar i förskolan, menar att det endast sker ibland. Artefakterna ska hjälpa människan att förstå sin omgivning (Dysthe, 1996:45-46). Genom att använda sig av artefakter i förskolan och skolan kan pedagogerna ge barnen en fördjupad förståelse för hur deras omvärld fungerar. Genom att

lyssna på populärmusik via artefakter som Ipad och datorer ges barnen en inblick i hur andra kulturer tar till sig, värdesätter och lyssnar på musik.

Vi ser att skillnaden mellan förskolan och skolan är tillgängligheten till de artefakter som gör lyssnandet av populärmusik tillgänglig för barn och elever. Visserligen finns det artefakter i både förskolan och skolan men medan Petra menar att dessa enbart aktivt används av pedagoger menar Olle att det är eleverna som står för användandet av dem. Vidare är det pedagogernas inställning till dessa artefakter som avgör hur accepterade de är att använda.

Slutsatser

Efter att ha avslutat undersökningen samt fastställt resultatet av den, fokuserade vi på de didaktiska slutsatserna. Vi ställde oss frågan hur vi som pedagoger ska kunna använda oss av populärmusiken i vår verksamhet. För att arbeta med populärmusik i förskolan och skolan kan det behövas någon form av medierande redskap. Under vår undersökning såg vi att artefakter som Ipad eller datorer var vanligt förekommande i såväl förskolan som skolan. Genom att införa populärmusik genom medierande redskap ges barnen och eleverna ökad kunskap i användandet av dessa verktyg. Socialt samspel är den viktigaste drivkraften i barns utveckling, och utgår från att lärande och utveckling står i relation till varandra från barnets första levnadsdag (Williams, 2006:40). En orsak till varför pedagogerna uppgav att de inte involverade populärmusiken i undervisningen var för att de ansåg att tiden inte räckte till. Men eftersom vi menar på att populärmusiken används genom diverse IT-redskap bör man som pedagog kunna använda populärmusiken i användandet av dessa redskap. Bara för att populärmusiken inte står i centrum för undervisningen innebär det inte att den inte kan inkluderas på olika sätt. Eftersom populärmusiken även är av vikt vid barn och ungdomars språkinhämtning kan den involveras i ämnen som berör detta. I förskolan ligger det fokus på att barnen ska ges möjlighet att utveckla sin grovmotorik vilket de kan göra medan de lyssnar på musik. Populärmusiken är ofta något som förenar barnen och genom den kan de lära sig att samspela och interagera med varandra. IT anser vi är viktigt i förskolan som ett verktyg för språket, kroppen och identitetsskapande. Alla dessa kategorier är viktiga egenskaper som vi pedagoger ska ta tillvara på hos barnen.

Vårt arbete har gett oss en stor insikt i hur populärmusik används i förskolan och skolan. Under arbetets gång ändrades vår uppfattning av hur populärmusik värderas idag. Efter genomförda intervjuer fick vi en uppfattning av att populärmusik värderades högt i verksamheten, men efter att ha gått djupare in i litteraturen har vi kommit fram till att populärmusik går emot en del av det som uttrycks i vår litteratur. Populärmusik finns men den prioriteras och används inte avsevärt (Bergman, 2009:66). Bergman gjorde sin forskning 2009, vilket är fem år sedan, då tekniken var välutvecklad. Dessutom skriver hon att musik finns överallt i olika former, det är mer tillgängligt med dagens teknik och det har blivit en del av miljön. Liknande förklaring fick vi från Olle. Populärmusik förekom i förskolan främst när barnen och pedagogerna lyssnade på populärmusik som pedagogerna satte igång. I skolan fick eleverna lyssna på musik när de jobbade självständigt, men vi anser att det inte resulterade i någon läroprocess.

Pedagogernas utbildning påverkade inte deras inställning till populärmusik vilket visade sig vara ett intressant resultat. Barn som har förmånen att få pedagoger med en positiv

inställning samt intresse till musiken hamnar sannolikt i en verksamhet där populärmusik ges utrymme dagligen. Dessa barn ges möjligheten att använda populärmusiken som ett redskap för sitt identitetsskapande. För de barn som får en pedagog som anser att barnen uppnår målen utan populärmusik blir det mer problematiskt. Vi fick en positiv syn på skolans verksamhet trots att vi under intervjuerna fick uppfattningen av att de inte använde populärmusik som en hjälp till andra ämnen. Men i slutändan visade det sig ändå att populärmusik var uppbyggd av genomtänkta syften vilket visar att lärarna ansåg att populärmusik var viktig. Personligen anser vi att det är fel att inte använda populärmusik som ett hjälpmedel till andra ämnen, eller som ett roligt inslag för barnen. Fokus blir att finna en balans. Vi har under arbetet insett vikten av pedagogernas påverkan på barnens inställning till såväl musik som populärmusik. Enligt oss utvecklar och skapar sig individen sin identitet bland annat genom musiken. En svårighet menar vi är att vi som pedagoger slits mellan att uppfylla de lärande målen samtidigt som vi ska vara lyhörda för barnens idéer och intressen. Vi har insett att vi som pedagoger måste ta vårt ansvar för när och hur populärmusik används som en del i barnens läroprocesser. Det räcker inte att genomföra olika moment, utan att koppla dessa till ett syfte. Att uttala sig att populärmusik är viktigt är enkelt, men att kunna använda den i lärandesyfte i verksamheten kräver kunskap om den, samt en inblick i vad barnen och eleverna i den egna verksamheten anser vara populärmusik. Till sist anser vi att processen ska stå i fokus, inte resultatet. Man kan använda sig mer av populärmusik i den didaktiska läroprocessen i större utsträckning än vad man gör idag.

Vidare forskning

Det finns olika sätt för människan att uttrycka sig på. Vi kommunicerar verbalt men även genom vårt kroppsspråk, vilket enligt Vesterlund är det mest betydelsefulla för vår förmåga (Vesterlund, 2006:7). Musik underlättar för barn och ungdomar att uttrycka sig, både verbalt och kroppsligt. I vår undersökning hade vi kunnat lägga större fokus på just det. Hur stor påverkan har musiken på barns förmåga att förmedla sina åsikter? ”Genom att prata om musikaliska aktiviteter i termer av handlingar vill jag visa på att musik inte är något som bara händer ungdomarna eller som kommer till dem, utan något de förhåller sig till och också använder på ett medvetet och reflekterande sätt” (Bergman, 2009:19).

Vi anser att det finns möjligheter att göra en större undersökning med fler av Göteborgs förskolor och skolor. Slutsatserna av det arbetet blir kanske oliket det vi presenterat i detta arbete. Utfallet av resultatet hade troligtvis blivit ett annat om de intervjuade pedagogerna hade arbetet med barn i andra åldrar mot våra informanter. Vidare hade det varit av intresse att dra undersökningen några steg längre genom att ge pedagogerna större plats i arbetet och att undersöka respektive verksamhet genom observation. Det hade också varit intressant att se närmare på andra genrer som kan räknas till ämnet musik som t.ex. klassisk musik, barnvisor osv. Att forska på hur musik/populärmusikens status inom barn – och skolomsorgen skulle kunnat höjas hade även det varit både intressant och givande.

KÄLLFÖRTECKNING

Bergman, Åsa (2009), *Växa upp med musik*. Västra Frölunda: Intellecta Docusys.

Dahlbäck, Katharina (2011), *Konstnärligt utvecklingsarbete*. Göteborg: Konstnärliga fakulteten.

Davidsson Birgitta, Limberg Louise, Lundh Anna och Tyrén Lena (2007), *Informationssökning som diskursiv och social praktik i de yngsta skolbarnens rum för lärande*. Författarna: Högskolan i Borås.

Dysthe, Olga (1996), *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur.

Dwayneportfolio, (2014). Hämtad 2014-05-05, från http://www.dwayneportfolio.weebly.com/uploads/1/3/5/8/13589169/5888225_orig.png.

Esaiasson, Peter m.fl. (2003/2007), *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik.

Författarna och Studentlitteratur (2011), *Lärarens handbok*. Lund: Studentlitteratur.

Hundeide, Karsten (2006), *Sociokulturella ramar för barns utveckling – barns livsvärldar*. Stockholm: Studentlitteratur.

Imsen, Gunn (2000), *Elevers värld-Introduktion till pedagogisk psykologi*. Lund: Studentlitteratur.

Jederlund, Ulf (2004), *Musik och språk: ett vidgat perspektiv på barns språkutveckling och lärande*. Stockholm: Liber.

Kvalitativ metod (2014). Hämtad 2014-06-05, från <http://kvalitativmetod.webs.com/intervjuer.htm>.

Kvale, Steinar (1997), *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lindgren, Simon (2005), *Populärkultur-teorier, metoder och analyser*. Malmö: Liber.

Nationalencyklopedin, (2014). Hämtad 2014-05-01, från <http://www.ne.se/popularmusik>.

Persson, Magnus (red) (2000), *Populärkulturen och skolan*. Lund: Studentlitteratur.

- Skolinspektionen, (2014). Hämtad 2014-04-20, från <http://www.skolinspektionen.se/documents/Kvalitetsgranskning/musik/kvalgr-mugr-slutrapport.pdf>.
- Skolverket (2010), *Läroplan för förskolan reviderad 2010*, Lpfö 98. Stockholm: Fritzes.
- Skolverket (2011A), *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*, Lgr 11. Stockholm: Fritzes.
- Skolverket (2011B), *Kursplan i musik*. Stockholm: Fritzes.
- Sträng, Monica och Persson, Siv (2003), *Små barns stigar i omvärlden*. Lund: Studentlitteratur.
- Stukat, Staffan (2012), *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Sundin, Bertil (2001), *Barns musikaliska utveckling*. Stockholm: Liber.
- Säljö, Roger (2000), *Lärande I praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma.
- Theorell, Töres (2009), *Noter om musik och hälsa*. Karolinska institutet University press.
- Vallberg Roth, Ann-Christine (2002), *De yngre barnens läroplanshistoria*. Lund: Studentlitteratur.
- Vesterlund, Mallo (2006), *Musikspråka i förskolan - Med musik, rytmik och rörelse*. Stockholm: Runa.
- Vetenskapsrådet (2011). Hämtad 2014-06-05, <http://www.vr.se/download/18.3a36c20d133af0c12958000491/1340207445825/God+forsknin+gssed+2011.1.pdf>
- Wellros, Seija (2011), *Språk, kultur och social identitet*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Williams, Pia (2006), *När barn lär av varandra*. Stockholm: Liber.

BILAGA 1

Intervjufrågor till pedagogerna

Bakgrund

- * Hur länge har du arbetat i pedagogisk verksamhet?
- * Vad har du för utbildning?
- * Hur lång var din utbildning?
- * Vilken ålder är det på barnen/eleverna på din avdelning/klass?
- * Hur stor är barngruppen/klassen?

Tema 1: syfte med populärmusik

Berätta om varför ni använder populärmusik i er verksamhet!

- * Är det viktigt med populärmusik i verksamheten?
- * Varför använder ni er av populärmusik i verksamheten?
- * När används populärmusik? Vilka lektioner/stunder på dagen?
- * Till vad används populärmusik? Samling, lektion, sångstund mm
- * Vem bestämmer om när populärmusik används?
- * Vad är det barnen/eleverna lyssnar på för sorts musik?

Tema 2: användning av populärmusik

Berätta om din erfarenhet av populärmusik!

- * Vad är populärmusik för dig?
- * Använder ni er av populärmusik i er verksamhet?
- * Hur/på vilket sätt används populärmusiken i din verksamhet?
- * Hur många gånger i veckan gör ni det?
- * Hur ofta kommer du i kontakt med populärmusik i verksamheten?

Tema 3: verktyg som brukas

Berätta om vad och hur ni använder pedagogiska redskap?

- * Finns det pedagogiska verktyg för att synliggöra populärmusik i verksamheten?
- * Vilka redskap använder ni pedagoger?
- * Vilka redskap använder barnen?
- * Föredrar barnen några redskap?
- * Vilka verktyg tror du barnen har mest nytta av att använda?

BILAGA 2

ZPD-proximala utvecklingszonen. En modell hämtat från hemsidan:

http://dwayneportfolio.weebly.com/uploads/1/3/5/8/13589169/5888225_orig.png

Beskrivning av modellen:

Grön: Barnet befinner sig i denna zon. Detta är vad den klarar av på egen hand.

Orange: ZPD, där barnet genom hjälp av någon annan kan lära sig och utveckla sina kunskaper.

Röd: Det barnet ännu inte klarar av.

